

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Obdo/16/2017
Identifikačné číslo spisu: 1210214032
Dátum vydania rozhodnutia: 29.03.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Mederová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1210214032.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Ing. Arch. V., K., právne zast. JUDr. Elena Lalíková, advokátka so sídlom Podbrezovská 34, Bratislava proti žalovanému: Skanska SK, a. s., so sídlom Krajná 29, Bratislava, IČO: 31 611 788, o zaplatenie 10 671,87 Eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 25Cb/255/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 1Cob/138/2015-219 zo 14. septembra 2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 1Cob/138/2015-219 zo 14. septembra 2016 z r u š u j e a vec v r a c i a Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II ako súd prvej inštancie svojim (v poradí prvým) rozsudkom, č. k. 25Cb/255/2010-104 z 13. 09. 2011 žalobu zamietol a žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 640,-Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca svoj návrh odôvodnil tým, že dňa 03. 02. 2010 bola zrušená obchodná spoločnosť STAMART MARTIN, s. r. o., so sídlom Robotnícka 1A, Martin, IČO: 36 006 424 a dňa 01. 04. 2010 bola táto obchodná spoločnosť vymazaná z obchodného registra. Právnym nástupcom sa stala v dôsledku zlúčenia obchodná spoločnosť Skanska BS, a. s. (teraz Skanska SK, a. s.). Žalobca má voči právnemu predchodcovi žalovaného pohľadávky spolu vo výške 10 671,84 Eur (321 500,-Sk) na základe faktúry č. 2002 FD 3161 za projekt interiéru v hodnote 180 000,-Sk a faktúry č. 2002 FD 3162 za výrobnú dokumentáciu v hodnote 155 000,-Sk, splatnosť ktorých nastala dňa 23. 10. 2002. Právny predchodca žalovaného z uvedenej sumy uhradil 13 500,-Sk. Dlžná suma preto predstavuje 321 500,-Sk (10 671,84 Eur). Pôvodný dlžník ani jeho právny nástupca (terajší žalovaný) na výzvy na úhradu nereagovali, dlžná suma nebola žalobcovi zaplatená. Žalobca zároveň zdôraznil, že nemohlo dôjsť k premlčaniu dlhu, keď právny predchodca žalovaného dlžnú sumu opakovane uznal v plnej výške, a to prostredníctvom inventarizácie záväzkov realizovanej k dátumu 31. 12. 2005, 31. 12. 2006 a 31. 12. 2007.

3. Súd prvej inštancie po vykonaní dokazovania uzavrel, že pre rozhodnutie vo veci je podstatným posúdenie uznania záväzku žalovaným, a s tým súvisiaca dôvodnosť vznesenej námietky premlčania. Zo zistení získaných z predložených listín súd konštatoval, že z týchto bezvýhradné uznanie predmetného záväzku nevyplýva. Keďže žalovaný vznesol námietku premlčania, súd prvej inštancie vzhľadom na uplynutie premlčacej doby nemohol žalobcovi právo na zaplatenie dlžnej sumy voči žalovanému priznať a žalobu z tohto dôvodu ako nedôvodnú zamietol.

4. Na odvolanie žalobcu bol rozsudok súdu prvej inštancie uznesením Krajského súdu v Bratislave ako súdu odvolacieho, č. k. 1Cob/87/2012-143 z 20. 06. 2013 zrušený a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu nevenoval dostatočnú pozornosť listinným dôkazom, označeným ako odsúhlasenie zostatkov a inventarizácia záväzkov, ktoré vyhodnotil predčasne ako doklady, ktoré nie sú prejavom vôle uznať záväzok s účinkami podľa § 323 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“). Podľa odvolacieho súdu bolo potrebné v uvedenej časti doplniť dokazovanie. Odvolací súd zároveň uviedol, že odvolaciu námietku žalobcu, podľa ktorej je vznesenie námietky premlčania žalovaným v rozpore s dobrými mravmi, vyhodnotil ako nedôvodnú. Uplatnenie námietky premlčania je vo výnimočných prípadoch síce možné považovať za priečiace sa dobrým mravom, v tu posudzovanej veci však odvolací súd skutočnosti opodstatňujúce uvedený záver (narúšajúci princíp právnej istoty) nezistil.

5. Súd prvej inštancie následne po doplnení dokazovania rozsudkom, č. k. 25Cb/255/2010-177 z 20. 01. 2015 žalobu v zmysle ustanovení § 266 ods. 1, 2, 3; § 323 ods. 1; § 387 ods. 1; § 388 ods. 1; § 392 ods. 1; § 397; § 407 ods. 1 a 3 Obchodného zákonníka zamietol a žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 640,-Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že listinami označenými ako odsúhlasenie zostatkov k 31. 12. 2005, inventarizácia záväzkov k 31. 12. 2006 a inventarizácia záväzkov k 31. 12. 2007 strany odsúhlasovali stav záväzkov v účtovníctve žalovaného. Na základe výsluchu svedkov (zamestnanci a štatutárne orgány), ktorí uvedené listiny podpisovali, bol potvrdený čisto evidenčný charakter listín, ktorý neobsahoval úmysel bezvýhradne uznať záväzok voči žalobcovi s účinkami v zmysle § 323 Obchodného zákonníka. Totožne s právnym názorom vysloveným odvolacím súdom vyhodnotil aj súd prvej inštancie argumentáciu žalobcu vo vzťahu k vzneseniu námietky premlčania žalovaným ako nedôvodnú. Vznesenie námietky premlčania žalovaným nie je možné v posudzovanej veci považovať za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Žalobcovi nebránili žiadne objektívne skutočnosti, aby si svoju pohľadávku voči žalovanému uplatnil riadne a včas. Vzhľadom na dôvodne vznesenú námietku premlčania žalovaným potom súd prvej inštancie mohol len žalobu v celom rozsahu zamietnuť ako nedôvodnú a žalobcu ako neúspešnú stranu konania zaviazat' na náhradu trov konania žalovanému.

6. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalobca. Žalobca vo svojom odvolaní primárne vytýkal súdu prvej inštancie nepreskúmateľnosť jeho rozhodnutia, vyplývajúcu z nedostatočného vysporiadania sa s argumentáciou žalobcu. Žalobca poukázal na účel odsúhlasenia záväzku v súvislosti s ust. § 29 a § 30 zákona č. 431/2001 Z. z. o účtovníctve a nadväzujúcim ust. § 74 ods. 4 opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. 12. 2002, č. 23054/2002-92. Rovnako zdôraznil princíp proporcionality, ktorý sa má uplatňovať pri strete dvoch konkurujúcich práv a princíp spravodlivosti. Súd prvej inštancie zvolil podľa žalobcu formalistický a normatívny prístup a nerešpektoval ani princíp dôvery v úkony účastníkov zmluvného vzťahu. Podľa názoru žalobcu je potrebné už prvé odsúhlasenie záväzku zo dňa 02. 02. 2006 považovať za riadne uznanie záväzku. Žalovaný navyše evidoval záväzok voči žalobcovi ešte v roku 2008, aj keď podľa súdu prvej inštancie malo dôjsť k jeho premlčaniu ešte v roku 2006. Žalobca zdôraznil formalistický prístup konajúceho súdu vo vzťahu k posudzovaniu úkonov účastníkov právneho vzťahu, a to najmä s ohľadom na uznanie záväzku žalovaným a tým prejavenu ohotu ho zaplatiť, čím nebola u žalobcu vyvolaná potreba podávať v rokoch 2005 až 2008 žalobu. Vzhľadom na uvedené žalobca odvolaciemu súdu navrhol, aby napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že

žalobe v celom rozsahu vyhovie alebo, aby napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Odvolací súd rozsudkom, č. k. 1Cob/138/2015-219 zo 14. 09. 2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo výške 100%. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkový stav, správne vyhodnotil vykonané dôkazy a vec správne právne posúdil. Preto sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie a v súlade s § 387 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“) na neho v podrobnostiach poukázal. Na zdôraznenie správnosti potvrdzovaného rozhodnutia odvolací súd poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax (rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 5Cob/112/2007 z 26. 02. 2008 a rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 4Cob/55/2012 z 27. 06. 2012), v zmysle ktorej, odsúhlasenie zostatkov vypracované podľa zákona o účtovníctve nie je uznaním záväzku. Rovnako sa odvolací súd stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie v časti vznesenej námietky premlčania, ktorú nie je možné považovať zo strany žalovaného za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Žalobcovi nič nebránilo uplatniť si svoju pohľadávku na súde včas, preto ani jeho konanie pred uplatnením pohľadávky na súde nie je možné považovať za aktívne a ostražité. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil. Vzhľadom na plný úspech žalovaného v odvolacom konaní mu odvolací súd priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi.

8. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Dôvodnosť svojho dovolania žalobca založil na nesprávnom právnom posúdení s poukazom na prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ C. s. p. Podľa žalobcu je úlohou sudcu v súdnom spore hľadať spravodlivé a zrozumiteľné riešenie. Sudca, ktorý naopak aplikuje prehnane formalistický postup, koncentrujúci sa na aplikáciu len jednej normy, ktorá je na prospech len jednej procesnej strany, poskytuje nemorálnemu konaniu účastníka právneho vzťahu nespravodlivo právnu ochranu. Práve na základe takéhoto prístupu v doterajšom konaní mali sudy dospieť k záveru, že odsúhlasovanie záväzku realizované žalovaným nie je možné vnímať ako uznanie záväzku. Odvolací súd nechal pri svojom rozhodnutí do úvahy skutočnosť, z hľadiska posúdenia mravnosti konania žalovaného, že tento predstieral ochotu dobrovoľne uhradiť žalobcovi svoj záväzok v čase, kedy malo dôjsť k premlčaniu uvedeného záväzku a ktorý taktikou odsúhlasovania inventarizácie záväzkov v účtovníctve žalovaného chcel žalobcu zmiasť, čo sa mu v konečnom dôsledku aj podarilo. Výsledkom je hodnotenie len konania žalobcu, ale nie aj konania žalovaného, preto je rozhodnutie voči žalobcovi neprimerane tvrdé a prieči sa požiadavkám riadne vedeného procesu, férovosti, ekvity a rozumnosti. Žalovaný na základe výsledku sporu zostal obohatený o sumu, ktorú pre premlčanie nemusí žalobcovi uhradiť. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) pritom všeobecné sudy musia nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému riešeniu sporu. Pod pojmom dobré mravy je potrebné vnímať aj povinnosť sudcu rozhodovať v súlade s ekvitou, čoho výsledkom má byť spravodlivé riešenie vecí. Odvolací súd sa mal pri svojom rozhodnutí odkloniť od judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, konkrétne dovolateľ označil rozhodnutie, sp. zn. 2Cdo/213/2015 a uviedol, že odvolací súd nechal do úvahy konkrétne skutkové okolnosti posudzovaného prípadu a ich význam z hľadiska mravnosti. Dovolateľ zdôraznil aj právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj len „ústava“). Predmetom sporu preto nie je len právna istota žalovaného, chránená námietkou premlčania. Pri strete dvoch základných práv je úlohou konajúceho súdu rozpoznať, ktoré základné práva sú v konflikte a následne rozhodnúť tak, aby z oboch základných práv zostalo zachované čo najviac. Ak to vzhľadom na všetky okolnosti prípadu možné nie je, je potrebné dať prednosť tomu právu, v prospech ktorého svedčí všeobecná idea spravodlivosti a proporcionality. Doposiaľ konajúce sudy podľa názoru dovolateľa uvedenému neporozumeli. Žalobcovi mala byť poskytnutá ochrana základného práva na ochranu vlastníctva,

a to prostredníctvom aplikácie § 3 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“). Žalovaný až do roku 2008 starostlivo viedol evidenciu svojho záväzku voči žalobcovi, aj napriek skutočnosti, že už v roku 2006 malo dôjsť k jeho premlčaniu a v zmysle § 74 ods. 4 Opatrenia Ministerstva financií č. 23054/2002-92 zo 16. 12. 2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania, malo zo strany žalovaného dôjsť k zaúčtovaniu záväzku ako zaniknutého záväzku na príslušný účet k ostatným výnosom. Žalobca je aj z tohto dôvodu presvedčený, že jeho dovolanie je nielen prípustné, ale je aj dôvodné. Na základe uvedeného dovolací súd žiada, aby rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

9. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalobca nevymedzil dovolací dôvod tak, aby spĺňal kvalitatívne požiadavky podľa § 432 ods. 2 C. s. p. Žalobca v dovolaní ani nepoukázal na ustálenú rozhodovaciu prax, od ktorej sa mal odvolací súd odkloniť, poukázal len všeobecne na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Cdo/213/2015, ktoré dovolateľ označil, nesúvisí s právnou otázkou riešenou v tu posudzovanej veci. Žalobca rovnako nezdôvodnil, že ide o otázku zásadného právneho významu, keď právna istota založená právoplatným rozhodnutím odvolacieho súdu je v právnom štáte narušiteľná len výnimočne. Navyše právna otázka posúdenia námietky premlčania bola opakovane predmetom rozhodovania pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky, k čomu žalovaný poukázal na rozhodnutie, sp. zn. 1Cdo/148/2014. Podľa žalovaného má právna istota prednosť pred ochranou majetku,

a to najmä za situácie, kedy žalobca mal dostatok času na včasné uplatnenie svojho práva na súde. Nemôže byť na ujmu žalovaného, že tento postupoval v súlade s právom a vzniesol námietku premlčania. Obsahom základného práva na súdnu ochranu pritom nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom strany konania. Žalovaný preto dovolaciemu súdu navrhuje, aby dovolanie žalobcu odmietol.

10. Žalobca v replike na vyjadrenie žalovaného poukázal na prípustnosť dovolania proti každému rozsudku odvolacieho súdu, ak napadnutý rozsudok závisí od riešenia otázky hmotného alebo procesného práva vzťahujúcej sa na ochranu základných práv a slobôd, pri riešení ktorej sa odvolací súd odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu či ústavného súdu alebo ide o otázku, ktorá doteraz dovolacím súdom vyriešená nebola alebo bola dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, alebo ak má byť dovolacím súdom vyriešená právna otázka vzťahujúca sa na ochranu základných práv posúdená inak.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas riadne zastúpený dovolateľ (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

12. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny

(náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (viď napr. uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 1Cdo 222/2009).

14. Žalobca vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ C. s. p. Vo vzťahu k ustanoveniu § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. namietal odklon od judikatúry dovolacieho súdu reprezentujúcej kladenie dôrazu na zaoberanie sa konkrétnymi skutkovými okolnosťami individuálneho prípadu a ich význam z hľadiska mravnosti uplatneného nároku, aj v prípade, že proti nemu bola vznesená námietka premlčania.

V tejto súvislosti uviedol dovolateľ ako príklad rozhodnutie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Cdo/213/2015, ktoré však nesúvisí s právnou otázkou riešenou v posudzovanej veci (v uvedenej veci bolo dovolacie konanie zastavené pre nedostatok podmienky povinného zastúpenia dovolateľa). V tomto smere dovolací súd odkazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu, sp. zn. 3Obdo/42/2018, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 83/2018, ktorého právna veta znie: „Ak dovolateľ odôvodnil prípustnosť dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku, potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnou otázkou správne vyriešiť a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť.“ Pokiaľ dovolateľ, kvalifikovane zastúpený advokátom, pri vymedzení dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p. nesplní všetky uvedené kumulatívne podmienky, nemôže dovolací súd pristúpiť k skúmaniu prípustnosti (a následne dôvodnosti) podaného dovolania. Ak tieto podmienky splnené nie sú, dovolací súd musí dovolanie v tejto časti odmietnuť podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p. Vzhľadom k tomu, že dovolateľ vo svojom dovolaní nešpecifikoval takúto ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, v tejto časti je nutné konštatovať, že dovolateľ nevymedzil dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 432 C. s. p. v spojení s § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

15. Zároveň však podľa dovolateľa malo nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu, i súdu prvej inštancie, spočívať vo vyvedení nesprávnych právnych záverov zo súdom zistených skutkových záverov, pričom za nesprávne právne posúdenie otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, považoval nesprávne právne posúdenie kolízie námietky premlčania s namietaným porušením dobrých mravov, v nadväznosti na porušenie ústavne garantovaného práva vlastníť majetok, a to s dôrazom na konkrétne skutkové okolnosti prípadu a najmä správanie sa samotného žalovaného, ako dlžníka, ktorý dobrovoľne z vlastnej iniciatívy nechával žalobcovi (ako veriteľovi) odsúhlasovať dlh, ktorý voči nemu evidoval, a to práve v období, kedy malo dôjsť k uplynutiu premlčacej doby (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.).

16. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/, b/ alebo c/ C. s. p., musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnou a nie o otázku skutkovú.

17. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po

vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 3Cdo/27-28/2018).

18. Dovolací súd si uvedomuje, že rozlíšenie skutkovej a právnej otázky nemusí byť vždy jednoznačné a v niektorých prípadoch samotné posúdenie skutkovej a právnej otázky môžu splynúť v jedno. V konkrétnom prípade sa sudy zaoberali aplikáciou ustanovení § 266 Obchodného zákonníka v spojení s ustanoveniami § 323 ods. 1 a § 407 ods. 1 Obchodného zákonníka a ustanovením § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka na zistený skutkový stav. Posúdenie otázky aplikácie rozporu námietky premlčania s korektívom dobrých mravov je preto potrebné považovať za právne posúdenie, avšak tesne prepojené s konkrétnymi okolnosťami každého jednotlivého prípadu a na ne neoddeliteľne naviazané. V prípadoch, kedy je právne posúdenie neoddeliteľne previazané so skutkovými zisteniami súdu, je preto možné dospieť k záveru, že vyriešenie konkrétnej právnej otázky nebolo v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte riešené. Konkrétne posúdenie kolízie princípu právnej istoty, ako jedného zo základných princípov právneho štátu s ústavným zakotveným právom vlastníť majetok, je právnym posúdením založeným na (nie svojvoľnej) úvahe súdu a v konkrétnych okolnostiach prípadu je preto možné podrobiť dovolaciemu prieskumu aj samotný záver odvolacieho súdu spočívajúci v nevyhodnotení uplatnenia námietky premlčania žalovaným za rozporné s dobrými mravmi. Dovolací súd však zdôrazňuje nemožnosť všeobecnej aplikácie takéhoto záveru paušálne na akýkoľvek prípad a opätovne zdôrazňuje, že v každom jednotlivom prípade je potrebné vziať do úvahy konkrétne skutkové okolnosti prípadu.

19. Dovolací súd považuje za samozrejmé a určujúce pre hľadanie práva, že vždy je nevyhnutné vychádzať z individuálnych rozmerov každého jednotlivého prípadu, ktoré sú založené na konkrétnych skutkových zisteniach. Mnohé prípady a ich špecifické okolnosti môžu byť značne komplikované a netypické, ako aj v danej veci, čo nezabavuje sudy povinnosti urobiť všetko pre spravodlivé riešenie veci cez prizmu kogentného ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré je v rovine zákonného práva odrazom vyššie vymedzenej požiadavky vyhľadať a nájsť spravodlivé riešenie, ktoré rozpozna každý človek /I. ÚS 33/2012/, namiesto uprednostnenia zdanlivej legality vo forme zjavne účelového postupu žalovaného voči žalobcovi.

20. Zásada súladu výkonu práva s dobrými mravmi predstavuje významný korektív, ktorý v odôvodnených prípadoch dovoľuje zmiernovať tvrdosť zákona a dáva sudcovi priestor pre uplatnenie pravidiel slušnosti. Pojem dobré mravy nemožno vykladať len ako súbor mravných pravidiel užívaných ako korektív či doplnujúci obsahový faktor výkonu subjektívnych práv a povinností, ale ako príkaz sudcovi rozhodovať praeter legem či dokonca contra legem, pokiaľ ide o reprobáciu konania priechiaceho sa dobrým mravom. Dobré mravy v tomto poňatí sú teda súhrnom etických, všeobecne uznávaných a zachovávaných zásad a ich dodržiavanie sa prejavuje v konaní, ktoré má byť v súlade so všeobecnými morálnymi zásadami a právnymi princípmi.

21. V predmetnej veci išlo najmä o stret vlastníckeho práva žalobcu, resp. jeho legitímneho očakávania, že za vykonanú prácu - dielo - mu žalovaný zaplatí dohodnutú cenu v zmysle čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a právnej istoty reprezentovanej vo forme uplynutia premlčacej doby spochybnenej aktívnym správaním sa žalovaného, ktorý po uplynutí premlčacej doby do roku 2008 evidoval v účtovníctve svoj záväzok a dával ho na písomné odsúhlasovanie žalobcovi. V prípade premlčania záväzku v zmysle právnych predpisov vznikla žalovanému povinnosť zúčtovať ho ako výnos pre prípadné platenie dane z príjmu. Sudy nižšieho stupňa uvedený stret základných práv nerozpoznali a dospeli k záveru, že v danej veci vzhľadom na oprávnenosť vznesenej námietky premlčania nemožno aplikovať § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a nezaoberali sa okolnosťami prípadu v širšom kontexte. Pri strete dvoch základných práv, a to existencie vlastníckeho práva a právnej istoty, s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti, musí súd rozhodnúť tak, aby, ak je to možné, zostalo zachované z

obidvoch základných práv čo najviac a ak to možné nie je, tak ako v tomto prípade, dať prednosť tomu základnému právu, v prospech ktorého svedčí všeobecná idea spravodlivosti, prípadne iný všeobecný princíp, ako napríklad neminem leadere či zákaz bezdôvodne sa obohacovať a podobne. Podľa názoru dovolacieho súdu sú to práve špecifické okolnosti daného prípadu, ktoré nižšie súdy celkom opomenuli, do svojho rozhodnutia nepremietli a skôr formalisticky žalobu zamietli bez toho, aby reagovali na námietky žalobcu, že je namieste poskytnúť ochranu základnému vlastníckemu právu žalobcu cez aplikáciu ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka tak, aby výsledné rozhodnutie bolo možné vnímať ako spravodlivé z hľadiska vyváženej ochrany základných práv dotknutých osôb.

22. Špecifickosť skutkových okolností v danej veci spočíva v samotnom správaní žalovaného, ktorý v postavení dlžníka z vlastnej iniciatívy predkladal žalobcovi inventarizáciu pohľadávok na ich odsúhlasenie, čo je v rámci obchodných vzťahov relatívne neštandardný postup. Z uvedeného dôvodu je preto potrebné upraviť optiku nazerania na úkony inventarizácie záväzkov žalovaného ako úkonov, od ktorých sa následne odvíja aplikácia ustanovenia § 407 ods. 1 Obchodného zákonníka a nie je možné vo všeobecnosti podporne odkazovať na ustálenú rozhodovaciu prax odvolacích súdov, týkajúcich sa síce problematiky inventarizácie záväzkov ako úkonov (ne)disponujúcich účinkami uznania záväzku, avšak realizovaných v opačnom postavení dlžník - veriteľ, ako je tomu v prípadoch uvedených v rozhodnutí odvolacieho súdu (bod 13 napadnutého rozhodnutia) a vychádzajúcich teda z odlišnej skutkovej situácie. Uvedená skutočnosť má vplyv na posúdenie konania žalovaného, ako dlžníka, v zmysle ustanovenia § 266 Obchodného zákonníka a konkrétne možnosti aplikácie § 266 ods. 2 Obchodného zákonníka. Prejav vôle žalovaného totiž za konkrétnych skutkových okolností, kedy samotný dlžník zasielal veriteľovi na odsúhlasenie existenciu

jeho pohľadávky v konkrétnej výške, ktorým dlžník mal sledovať jediný cieľ, a to splniť si „len“ povinnosť v zmysle príslušných právnych predpisov týkajúcich sa vedenia účtovníctva, nemohol a napokon ani nebol zrejмый veriteľovi, ako osobe, ktorej bol tento prejav vôle určený, a to aj s poukazom na širšie skutkové súvislosti konkrétneho prípadu. Aj s ohľadom na uvedené je potrebné vyhodnotiť kolíziu princípu právnej istoty s právom vlastníť majetok, v konkrétnom prípade spočívajúcej v uplatnení námietky premlčania a citlivého posúdenia jej rozporu s dobrými mravmi, k čomu v rozhodnutí odvolacieho súdu nedošlo. Je preto potrebné

sa zaoberať a starostlivo skúmať proporcionalitu zásahu do ústavou zaručeného práva vlastníť majetok, ku ktorému dochádza v konkrétnom prípade a je nevyhnutné starostlivo zväziť dopad takéhoto zásahu v porovnaní s prípadným zásahom do princípu právnej istoty pri eventuálnom konštatovaní rozporu uplatnenej námietky premlčania s dobrými mravmi, t. j. zrealizovať test proporcionality a spravodlivosti. V neposlednom rade je v predmetnom prípade potrebné vziať do úvahy a v spojení so všetkým uvedeným sa vysporiadať aj s otázkou legitímneho očakávania žalobcu vo vzťahu k postupu a správaniu žalovaného v danej veci, nakoľko súčasťou dobrých mravov je dobrá viera (bona fides) v zmysle poctivosti a mravnej povinnosti splniť záväzok. Ide o morálne kritérium posudzovania správania sa, ktoré má dve stránky - poctivosť vlastnú a zároveň dôveru v poctivosť druhých i vieru v dôveryhodnosť ako takú, pričom stálosť a pravdivosť v sľuboch a dohodách bola už v rímskom práve chápaná ako základ spravodlivosti (pozri uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 6Cdo/173/2011). Vzhľadom k tomu, že odvolací súd sa uvedenými zásadami pri právnom posúdení konkrétnych okolností neriadil, uvedené

tak vo svojom výsledku malo za následok nesprávne právneho posúdenia konkrétnej veci.

23. Nakoľko žalobca dôvodne namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

24. V ďalšom konaní bude odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.). Zohľadniac všetko uvedené odvolací súd s poukazom na ustanovenie § 390 C. s. p. vo veci meritorne rozhodne (viď rozhodnutia ústavného súdu, sp. zn. III. ÚS 379/2017, III.

ÚS 5/2018, I. ÚS 227/2018).

25. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.